

FRITT LAND

nr. 72 - 1. årg.

Onsdag 13. september 1944

VALUTAUTVIKLINGEN.

Ettarkrigsproblemene blir under denne krig vist stor oppmerksomhet. På felt etter felt merker en at de allierte nasjoner går planmessig inn for sitt mål: Å vinne både krigen og freden.

Hva fredsmålene angår, går disse bl.a. ut på å fremme det internasjonale varebytte, å bekjempe arbeidsløsheten og å nå fram til en så høy levestandard som vår tids tekniske utvikling berettiger.

I denne forbindelse må mange spørsmål løses i tide og et av de viktigste gjaldt stabiliseringen av de internasjonale valutaforhold.

På den nylig avsluttede interallierte konferanse i Amerika er nå - som tidligere medtillinjene trukket opp for samarbeidet på dette område. Det deltok representanter fra 44 nasjoner (fra norsk side nettes Vilhelm Koilhau, Ola Selbjørnsen og Arne Skaug), og man kom til enighet om opprettelse av et internasjonalt valutastabiliseringsfond på 8.8 milliarder dollara. En stor del av fondet dannes ved tilskudd fra U.S.A., England og Sovjetunionen, mens resten bringes til veie av de øvrige deltagende land, som der ved alle har vist sin vilje til samarbeid. Fondet, som fordeles etter nærmere bestemte regler, skal anvendes til reguleringer med sikte på stabile valutaforhold og kamp mot inflasjonstendensene i de krigførende og okkuperte land.

Tiltaket må hilses med største tilfredshet idet stabilisering av de internasjonale valutaforhold er en av de viktigste forutsetninger for gjenopprettelse av varebyttet landene imellom.

Og tiltaket har ikke minst betydning for vårt land, hvor okkupasjonsmaktens enorme pengeforbruk har betydd en så voldsom påkjenning på økonomi og finanser at inflasjonsepoken har hengt som en svart sky over framtiden. - Hvor sterk inflasjonstendensen har vært, har vi ikke full oversikt over fordi prisstigningen - her som andre steder - holdes skjult under et utall av pris-, rekvisisjons- og rasjoneringsbestemmelser. Vi vet bare at den har vært langt sterkere enn de offisielle indekser gir uttrykk for, og at frykten for total inflasjon er til stede.

Et par eksempler: Varer som ikke er importert etter 1940, står i våre indekser oppført med priser som gjaldt den gang. Når vi atter får import, vil det vise seg at prisene er steget atskillig, og indeksene vil dermed automatisk gjøre et drøyt hopp oppover. For en rekke varers vedkommende er prisene av myndighetene satt langt under framstillingskostningene. Dette gjelder f.eks. fleisk, kjøtt, egg og en rekke andre varer. Her vil nødvendigvis komme stigning

som influerer på indeksene. Videre er arbeidsløshetens holdt praktisk talt uforandret siden 1940. De lønsreguleringer som må finne sted når vi er herrer i eget hus, vil trekke nivået oppover.

Bette, og en rekke andre forhold, sier oss at kronens kjøpekraft er sunket betydelig lavere enn prisindeksene i dag gir uttrykk for (selv om den ikke er sunket så lavt som enkelte kriminelle svartebørspriser antyder).

Det er grunn til å understreke dette meget sterkt, så alle kan være oppmerksom på at når prisene stiger etter krigen skyldes dette ikke vesentlig de disposisjoner som da blir tatt, men en konsekvens av de skader tyskerne og nazistene har påført vårt pengevesen, ved sin ødeleggende finanspolitikk.

Om situasjonen i dag kan en gjerne bruke ord taket: "Uta blank, inna krank", for på farsiden ser det ikke så verst ut, men på baksiden ser en et høyt seddelomløp, svært udekket statsgjeld, vareknapphet og nodelitt maskineri. Alt dette er inflasjonstegn, og de tiltak som må til for å få oss ut av uføret vil bringe forholdet til synne.

I alle land har man hatt denne utvikling, i sterkere eller svakere grad. Men hos oss har okkupasjonsmaktens krav vært så store at inflasjonstendensen er sterkere enn i de fleste andre land i Europa. - Vi har derfor grunn til å hilse tiltaket om valutastabiliseringsfondet med særlig stor tilfredshet.

LUFTRIGGEN I AUGUST.

Bombefly fra R.A.F. kastet i august måned 65.000 tonn bomber over Tyskland og tyskbesatt område, derav 14.000 tonn på mål i det tyske rike. U.S.A.'s luftflåte med baser i England, Italia og Russland kastet i samme tidsrom 68.000 tonn. Fly fra det taktiske flyvåpen sette i august måned rekord med ialt 141.000 tonn bomber over Tyskland og tyskokkupert område. Tilsvarende tall var for juni 109.000 tonn og for juli 133.000 tonn. Over anlegg for syntetiske drivstoffer ble det i alt sluppet ned 9.000 tonn bomber. Flytapene har vært 0.5 prosent. I løpet av måneden tilbakestøt allierte fly 28.000 km på turer med våpen og ammunisjon til de kjempende polske styrker. I løpet av august måned produserte England og U.S.A. 11.000 maskiner, av disse var 1.500 maskiner tunge bombefly laget i U.S.A. Over Storbritannia viste det seg i august ett kampflyseng som ble skutt ned. - I løpet av 28 dager fra dagen D landsatte de allierte 1 million mann, 650.000 tonn forsyninger og 180.000 kjeratyer. -

R A S J O N E R I N G S S V I N D E L

I anledning rasjoneringskartene som hjemmefrontens folk tok i forvaring for å gi til den uydignhetene ville holde utenfor kortutdelingen, og det skrik som reiste seg fra nazisthold over at "landets forsyninger ble brakt i fare", innsetter vi følgende beretning (tilfellet er ikke enestående) for å vise hvem som driver svindelen - hvem som nyter godt av den - og hvem som beskytter den:

En av Ringerikes store nazister hirdmann Andreus Haugen, Hønefoss, er arrestert siktet for rasjoneringsvindel og dokumentfalsk. Han har vært brødkjører for Ringerikes Flatbrødfabrikk.

Da svindelen ble opdaget var Haugen på hirdførerkursus ved Skien. Politimesteren i Hønefoss sendte arrestordre til politimesteren i Skien, men ordren ble stoppet av fung. politipresident Stephanson, Oslo, som fastholdt at man ikke kunne arrestere en hirdmann. Politiet i Hønefoss og prisinspektøren i Huskerud som forøvrig er nazist, ga seg imidlertid ikke med det men sendte ny arrestordre. Sjefen for hirdskolen nektet imidlertid å utlevere Haugen, men heller ikke dette hjalp. Haugen måtte til slutt utleveres og er nå transportert til Hønefoss hvor han sitter i forvaring.

Ved denne svindel har Haugen underslått ca. 50.000 brødmerker og det er konstatert at Haugen har hjulpet alle sine partifeller med mel og brød. - Det dreier seg således om ca. 3 tonn mel eller ca. 3.000 brød.

Vi synes at herr Terboven i sin rettfærdighet burde utligne tapet på den skyldige og de som har dekket over affæren - partifellene.

NYHETENE T I R S D A G

Vestfronten. De allierte armeer har overskredet Tysklands grense og kjemper nå på tysk jord. Den 1. amerikanske arme under general Hodge har etter en hurtig framrykning gjennom Luxembourg, trengt inn i Tyskland og rykker fram i omegnen av byen Trier. De allierte befinner seg i Siegfriedlinjens forreste forsvarsverker, i hjertet av denne linje og står 10 km inne på tysk jord. Hele vestvollen er nå under artilleriild. I Belgia har de allierte styrker rykket inn i Eupen, 8 km fra den tyske grense. De britiske tropper har brutt igjennom de tyske forsvarsstillinger N for Albertkanalen. De rykker fram i Nederland i retning mot byene Eindhoven og Venlo. I en frontmeddelelse mandag venter man at den hjemmelighetsfullhet som hittil er bevart om general Pattons operasjoner når som helst kan feies til side og at det da vil forekomme sensasjonelle avsløringer. NV for Dien har styrker fra Nord- og Syd-Frankrike sluttet seg sammen, og alle tyske tropper V for den allierte linje er avskåret. Tyskernes retrettvei gjennom Belfortåpningen er avskåret. - Den tyske garnison i Le Havre overga seg tirsdag morgen. Minst 3.000 av garnisonens 5.000 soldater ble tatt til fange; de fleste andre var drept eller såret. Rundt Dunkerque er 10.000 tyskere oppnådd. I Belgia er Blankenberge

befrikket. - Tyske flyktninger strømmer østover gjennom Rhindalen. I Köln og andre byer er kvinner og barn satt til å grave skyttergraver og befestninger langs elvebredden. Sprengningsavdelinger er i virksomhet i Ruhr. For første gang på 150 år har tyskerne kampe på egen jord. Krigens siste fase er innledet. Flyangrep. Samtidig med at den allierte invasjon av Tyskland har begynt, angriber de allierte flyarmadaer uten opphør "det tusenårige rike". - Nesten 1.000 tunge amerikanske bombefly med jagereskorte angrep tirsdag mål i Øst- og Midt-Tyskland. Målene var anlegg for syntetisk olje og forskjellige industrianlegg. Britiske Lancasterfly fortsatte natt til tirsdag bombingen med kraftige angrep mot Darmstadt og Berlin; også Mosquitofly angrep Berlin. Det var kraftig jagermotstand over Darmstadt, men det ble kastet 268.000 spreng- og brannbomber og ca. 200 2-tonns bomber. Omtrent 2.000 amerikanske og britiske fly rettet mandag angrep mot tyske oljemål. Krigens heftigste luftslag er blitt utkjempet over Tyskland, og på de to siste dager er over 300 tyske fly skutt ned. De allierte tapte mandag 73 bombefly og 21 jagere. De norske flyvere i Frankrike flyttet i forrige uke til en ny flyplass nærmere fronten. 4 mine-sveipere ble satt i brand utenfor Kristiansand mandag.

Churchill har møtt Roosevelt i Quebec. Følgende vil bli drøftet under møtet: 1. Okkupasjonsapparatet i Tyskland. Planene skal senere samordnes med de russiske okkupasjonsplaner fra 9. 2. Tysklands og vasallstatenes framtid. 3. Hjelpen til de okkuperte land. 4. Krigens mot Japan.

Østfronten. Russerne står i utkanten av Lantzha, og har innledet kraftig angrep NØ for Varsjava. De russiske armeer rykker framover mot Ungarns sletteland fra NØ og S og gjør framstøt gjennom Karpaterpassene. Det foregår kamper mellom bulgarske okkupasjonsstyrker og tyske styrker som forsøker å unnsnippe. Tyskerne kommer øene i Egeerhavet.

Italia. Den allierte framrykning fortsetter. Japan. De allierte har rettet et kraftig slag mot den japanske skipsflåte. 89 japanske skip er ødelagt eller skadet og 68 fly ble skutt ned ved Filippinene.

Finnland. I våpenstillstandsforhandlingene mellom Finland og Russland forlangte russerne at alle tyskere skulle være ute av landet innen 15. september. Helt til for noen dager siden hadde bare deler av Laplandsarmeen forlatt Finland. Russernes offensiv mot det tyske frontavsnitt i N, antas på offisielt hold å være opptakten til en storoffensiv mot restene av de tyske styrker i nord. Vi kan da vente oss at tyskerne forsøker å trekke sine tropper tilbake til sin befestede linje ved Lyngenfjorden-freriksstenen. For å inneslutte og nedkjempe de tyske styrkene er det meget sannsynlig at de allierte vil foreta en invasjon ved Narvik. Uttalelser fra gene-